

T.C.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 1673
Tarih : 07.03.2019

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifim gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.7/3/2019

Serpil Kemalbay

Serpil KEMALBAY PEKGÖZEGÜ
İzmir Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler	
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe	
Tarih :	18 Nisan 2019	Esas No:2/1735

TBMM KANUNLAR VE KADARLAR BŞK.LİĞİ
07 Mart 2019
Numara:

TBMM GELEN EVRAK
07 Mart 2019
No: 440495
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

GENEL GEREKÇE

Genel olarak “ev işçileri” olarak tarif edeceğimiz ve ev hizmetlerinde (yemek, çamaşır, bulaşık gibi ev işi hizmetleri yanında, çocuk ve hasta bakımı da bu kapsamdadır) çalışan işçilerinin; 6552 Sayılı Yasa ile getirilen değişiklikten evvel 5510 Sayılı Kanun’un “Sigortalı sayılanlar” başlıklı 4. Maddesi, (a) bendinde “Hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanlar” kapsamında sigorta primleri ödenmekte idi.

Ev işyerlerinin özel niteliği, ev işçilerinin 4857 sayılı yasada işçi sayılmamaları, ev işverenlerinin sigorta yapma prosedürünün ve prim yükünün ağırlığı sebebiyle bu sorumluluklarından kaçınması gibi birçok sebeple ev işçilerinin çok büyük kısmı sigortasız çalıştırılmaktadır. Sigortası yapılmış olanlarda çoğu zaman yaptıkları iş ve işyeriyle ilgisi olmayan şirket veya işyerlerinden sigortalıdır.

Tüm bu sorunların çözümü için meclise sunulan ve 5510 Sayılı Kanun’da değişiklik yapan 6552 Sayılı Kanun’un ilgili maddeleriyle getirilen düzenleme ev işçilerinin yukarıda tarif edilen hukuki statülerini ilerletmek yerine daha da geriye götürmüştür.

Mevcut durumda;

5510 Sayılı Kanuna tabi çalışmada 1 gün dahi bir işverene bağlı olarak çalışılan gün sigortalılık süresinden sayılır ve 5510 Sayılı Kanun’un “Sigortalı sayılanlar” başlıklı 4. Maddesi, (a) bendinde “Hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanlar” kapsamında sigorta primleri ödenmek zorundadır.

Yine gerek 5510 Sayılı Kanun gerekse Yargıtay ilke kararlarıyla oluşan mevzuatta “sürekli olarak, belli periyotlarla aynı evde hizmet verdiğini ispat eden işçiler 5510 Sayılı Kanun’un “Sigortalı sayılanlar” başlıklı 4. Maddesi, (a) bendinde “Hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanlar” kapsamına girmektedir.

Bu haliyle yüzlerce ev işçisi İş Mahkemelerinde hizmet tespit davalarıyla da Sosyal Güvenlik Kurumu’na bildirilmeyen çalışmaları ve ödenmeyen primlerini kazanmakta ve 5510 kapsamında “Hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanlar” arasında hak ettiği yeri edinmektedir.

10.09.2014 tarihinde kabul edilen 6552 Sayılı Kanun’un 55. Maddesinin gerekçesinde belirtildiği gibi bu yasayla beraber, ev işçilerinin gerek 10 günden az çalışmaları gerekse 10 günden fazla çalışmaları 5510 Sayılı Kanun’un 4 a maddesi kapsamında sayılmıştır. Ancak 10.09.2014 tarihinde kabul edilen 6552 Sayılı Kanun’un 55. Maddesiyle 5510 Sayılı Kanun’a eklenen [EK MADDE 9- (Ek: 10/9/2014 - 6552/55)] düzenleme ev işçilerinin bu hukuki statüsüne 10 gün ayrımı getirmiştir. Bu düzenlemeye göre 1 ay içerisinde aynı veya farklı işverenler nezdinde 10 günden daha az süreyle çalışan ev işçileri çalıştıkları günlere ait sadece iş kazası ve meslek hastalığı primi güvencesi kazanabilecektir. Yaşlılık primi ve diğer kısa ve uzun vadeli sigorta kolları bakımından ev işverenleri sorumlu olmayacaktır. Bu düzenlemenin kısa özeti; ev işçileri 10 günden az çalıştırılacak veya 10 gün az çalışan gösterilecek ve sadece %2 iş kazası primi ödenerek çalıştırılabilecektir.

[EK MADDE 9- (Ek: 10/9/2014 - 6552/55 md. ve eklemelerle yürürlük tarihi 27.03.2018) “ Ev hizmetlerinde bir veya birden fazla gerçek kişi tarafından çalıştırılan ve çalıştıkları kişi yanında ay içinde çalışma saati süresine göre hesaplanan çalışma gün sayısı 10 günden az olanlar için ise, çalıştırıldıkları süreyle orantılı olarak çalıştıranlarca 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının %2’si oranında iş kazası ve meslek hastalığı sigortası primi ödenir. Bu şekilde çalışanların sigortalılık tescili, çalışan ve çalıştıran imzalarını da ihtiva eden ve en geç çalışmanın geçtiği ayın sonuna kadar Kuruma verilmesi gereken örneği Kurumca hazırlanacak belgenin Kuruma verilmesi ile sağlanır. Sigortalılık başlangıcında bu belge üzerinde çalışma başlangıcına dair kayıtlı en eski tarih esas alınır. Bunlar hakkında hastalık sigortası hükümleri uygulanmaz. Bu fıkra kapsamına girenler, adlarına ödenen priminin ait olduğu ayı takip eden ayın sonuna kadar aynı kazancın otuz

katının %32,5 oranında prim ödeyebilir. Bunun %20'si malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları, %12,5'i genel sağlık sigortası primidir. Bu süre içinde ödenmeyen primin ödenme hakkı düşer. Ödenen primler 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalılık sayılır.] Ancak bu düzenleme ev işçilerinin 4857 sayılı iş kanununda "işçi sayılmayanlar" başlığında istisna tutulmalarından kaynaklı yaşadıkları eşitsizliği arttırmakta ve zaten verili olan haklarından mahrum kalmalarına neden olmaktadır.

5510 Sayılı Yasaya göre 1 gün bile bir işverene bağlı olarak çalışan ev işçisi uzun veya kısa vadeli tüm sigorta kollarından yararlanmaktayken 6552 Sayılı Yasa ile getirilen düzenleme ile 10 günden az çalışan ev işçilerinin bu hakları elinden alınmaktadır. Anayasa'nın 10, 18, 49, 55, ve 60. Maddelerine [Madde 10: Kanun önünde eşitlik hakkı, Madde 18: Zorla çalıştırma yasağı, Madde 49: Çalışma hakkı ve ödevi, Madde 55: Ücrette adalet sağlanması, Madde 60: Sosyal güvenlik hakkı] aykırı olarak yapılan bu düzenleme ile ev işçileri sosyal güvenceden mahrum bırakılmakta ve kölece çalışma koşullarına mahkum edilmektedir.

Ev işçilerinin 4857 Sayılı İş Kanunu'nda "işçi sayılmayanlar" başlığında istisna tutulmalarından kaynaklı yaşadıkları eşitsizlik, ev işçileri ile diğer işçiler arasında ayrım yarattığı gibi, 6552 Sayılı Kanun ile getirilen düzenleme ev işçilerinin kendi aralarında ayrım yaratmaktadır ve her türlü kötü kullanıma açık bir düzenlemedir.

Özetle bu kapsamda, bu teklif ile; ülkemizde kayıt dışı koşullarda yaşayan 1 milyondan fazla ev işçisini yasal haklarına kavuşturacak, işçiler arasında çalışma barışını bozan ve suiistimallere açık bir açık eşitsizlik giderilecek ve "kayıt dışı ile mücadele programı" bakımından somut ve ülke, kurum menfaatlerine uygun bir düzenleme önerilmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Bu madde ile Anayasaya aykırı olarak düzenlenen bir kanun metninin anayasaya uygun hale gelmesi ve bu eşitsizliğin yarattığı, çalışma barışını bozan, suiistimallere açık bir ayrımcılığın son bulması hedeflenmektedir.

MADDE 2- Yürürlük maddesidir.

MADDE 3- Yürütme maddesidir.

SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun ek 9 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ev hizmetlerinde çalışanların sigortalılığı

EK MADDE 9- Ev hizmetlerinde bir veya birden fazla gerçek kişi tarafından çalıştırılan ve çalıştıkları kişi yanında ay içinde çalışma saati süresine göre hesaplanan çalışma gün sayısı 1 gün ve daha fazla olan sigortalılar hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalılara ilişkin hükümler uygulanır. Ödenen primler 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalılık sayılır. Bunların bildirimi, işverenler tarafından örneği Kurumca hazırlanan belgeyle en geç çalışmanın geçtiği ayın sonuna kadar yapılır. Süresinde yapılmayan bildirim için işverene 102 nci maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendi hükmü uygulanır.

Bu şekilde çalışanların sigortalılık tescili, çalışan ve çalıştıran imzalarını da ihtiva eden ve en geç çalışmanın geçtiği ayın sonuna kadar Kuruma verilmesi gereken örneği Kurumca hazırlanacak belgenin Kuruma verilmesi ile sağlanır. Sigortalılık başlangıcında bu belge üzerinde çalışma başlangıcına dair kayıtlı en eski tarih esas alınır. Bunlar hakkında ödenen primlere hastalık, malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile genel sağlık sigortası dâhildir.

1.fıkra kapsamında ev işçisi çalıştıranlar işveren olarak kabul edilir. Sigortalının iş kazası ve meslek hastalığı sigorta kollarından sağlanan yardımlardan yararlanabilmesi için iş kazasının olduğu tarihten en az bir gün önce tescil edilmiş olması ve sigortalılığının sona ermemiş olması, bu Kanuna göre iş kazası veya meslek hastalığından dolayı geçici iş göremezlik ödeneği ödenmesi veya sürekli iş göremezlik geliri ya da malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarından aylık bağlanabilmesi için prim ve prime ilişkin her türlü borçlarının ödenmiş olması şarttır. Bu madde kapsamındaki sigortalılarla ilgili olarak primi oranları ve uygulanacak sigorta kolları hariç olmak üzere, kanundaki işveren yükümlülüklerini yeniden belirlemeye, kuruma verilmesi gereken bildirge ve belgeleri birleştirmeye, yapılacak bildirimlerin ve primlerin ödenmesine ilişkin usul ve esasları tespiti kurum yetkilidir.

Bu madde kapsamındaki sigortalılarla ilgili olarak bu maddede aksine hüküm bulunmaması kaydıyla bu kanunun ilgili hükümleri uygulanır.”

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.